

UR BLADNUM »NYTT FRA FÆROYANE« ENDURPRENTA VIT HESA GREIN:

Heðin Brú i Norsk-Færøysk lag

Den 19. februar arrangerte Norsk Færøysk lag i samarbeide med for- eningen Norden et møte på Blindern med den kjente færøyske dik- teren Heðin Brú. Brú snakket om utviklingen på Færøyanne, med ho- vedvekt på det kulturelle område.

Formannen i Norsk-Færøysk lag åpnet med å referere lagets for- målsparagraf, som sier at lagets formål er kulturelt samarbeid mel- lom nordmenn og færøyingar. Han sa at dette formål ble tøyd meget langt, dog ikke til å omfatte poli- tikk, som laget rolig overlater til politikere.

Han introduserte derefter kvel- dens taler, hvis borgerlige navn er Hans Jacob Jacobsen og hvis yrke er landbrukskonsulent på Færøyanne.

Under pseudonymet Heðin Brú har han gitt ut en betydelig litte- rær produksjon. Han skriver på færøysk, men hans verker er over- satt til en rekke språk, bl. a. norsk.

Lagets formann ga derefter or- det til Heðin Brú.

VI TROR PÅ FREMTIDEN

»Vi tror på fremtiden. Det lyder kanskje litt optimistisk i en verden hvor det rår så mye misnøye. Men vi vil ikke være med på det — vi sier nei, sa Brú til slutt i sitt fore- drag.

Som tittel på foredraget hadde han satt:

Utviklingen på Færøyanne — med hovedvekt på utviklingen på det kulturelle område.

Brú tok utgangspunkt i den selv- stendighetsbevegelse som oppstod på Færøyanne i 1880-årene. Denne bevegelse gikk først og fremst inn for å redde morsmålet, som var i ferd med å dø ut.

Dette førte til en virkelig grottid på øyene. »Alt sammen var idyll, ja, rent ut sagt paradisiske tilstan- der,« sa Brú som fortsatte:

»Men så vet vi hvordan det plei- er å gå. Er det først kommet et paradis, så dukker også en slange opp. Nå vet jeg ikke om det var en slange eller noe annet som duk- ket opp denne gang, men det kom ihvertfall en forstyrrelse — og det kom et syndefallsår, og de menne- sker som var sterkest engasjerte ble jaget ut av paradiset.«

Så fulgte noen kampens år, hvor partene i striden stod steilt mot hverandre. Brú kom ikke nærmere inn på denne kampen, men sluttet med å si at for ikke så mange år siden gikk de stridende parter inn i et positivt samarbeid, hvor de ble enige om å forsøke å innhente det forsmøtt. »Det er selvsagt ikke full enighet i alle saker, men man er nå inne i et oppbyggingsperiode som allerede har forandret Færøyanne fra et middelalderssamfunn til å være godt på vei inn i nåtida,« sa Brú.

Brú ga så en kort oversikt over utviklingen på de forskjellige fel- ter i samfunnslivet, og nevnte bl. a. utbyggingen av veinett og havner som nå pågår for fullt. Den fær- øyske fiskerflåte er i dag en av de mest moderne, og det er også byg- get industrianlegg med sikte på å bearbeide fangsten.

Videre kom Brú inn på bolig- byggingen, elektrifiseringen av øy- ene og kommunikasjonene med ut-

landet — alt sammen i rask eks- pansjon. Akt dette har bidratt til at den færøyske levestandarden nå er på høyde med den norske.

Brú understreket viktigheten av å følge med i utviklingen, men han mente også at man samtidig må søke å bevare noe av det gamle. »Alt er lagt til rette slik at den nye bygning ikke skal være mere mo- derne enn at den kan reises på det gamle fundament,« sa han, og til- føydte at dette nå så ut til å lykkes. Brú kom, i samme forbindelse inn på de små staters eksistensmulig- heter og muligheten for at disse kan bevare sine særegenheter. »Fær øyingene tror at det er mulig, men samtidig håper vi på et videre ut- syn, så man kan føle og bli på- virket av det folkefellesskapet som vokser fra år til år, sa han.

Foredragsholderen tok så for seg utviklingen på det kulturelle om- råde. »Vi pleier å si at når de ytre forhold ligger til rette så kommer også trangen til å utvikle sin sjel, sa Brú innledningsvis.

SKOLEVERKET

Når det gjelder skoleverket kun- ne Brú opplyse at det foregår en rask utbygging på dette felt, med bl. a. overgang til sentralskoler på sentralskoler på grunnskoletrinnet. Gymnaset i Tórshavn har nå fått nye lokaler med internat, mens læ- rerskolens bygg vil stå ferdig til sommeren.

Av andre skoleslag nevnte Brú yrkesskole, navigasjonsskole og fol- kehøyskole.

»Alt dette er rammene. Det er undervisningen som er skolen. Her ligger det noe annerledes enn i Norge,« sa Brú videre.

I 1937 ble lovparagrafen som sa at dansk var undervisningsspråk i skolen strøket, uten at det kom no- en ny paragraf i stedet. Først i 1948 ble færøysk anerkjent som undervisningsspråk og fag. Brú hev- det at denne loven om dansk som undervisningsspråk aldri var blitt overholdt fordi det praktisk ikke lot seg gjøre å bruke dansk for 7- åringer. Men loven var slik, og det kjedelige var at den kunne brukes av den som ønsket det.

At utdannelsen av lærere fore- gikk i Tórshavn viste seg å være til stor hjelp da lovforandringen kom i 1948. I dag er færøysk hoved- språket, men dansk læres fullt ut, sideordnet med færøysk.

Brú roste den færøyske lærer- stand for deres innsats med å lage lærebøker, etter at færøysk ble inn- ført som undervisningsspråk og fag.

Færøyanne har også nå fått en høyere læreanstalt som er beregnet å gi viderekomne undervisning på universitetsplan. Professor Matras, som tidligere var lærer i færøysk ved Universitetet i København, er ansatt som leder av institusjonen.

»Nå har vi vunnet nye når det gjelder språket, og det er ikke len- ger stebarnet,« sa Brú.

KIRKEN

Tidligere var det heller ikke til- latt å bruke færøysk i kirken. Men utviklingen gikk også her i retning av større frihet til å benytte fær- øysk, først i prekenen og senere i

Statistics show that the 3C was thought to be the finest 180° excavator/loader on the market and that it couldn't be beaten. We agreed on the first point but not on the second. It was the best on the market, but now it's beaten by an even better product — the 3C Mk II.

JCB

J. C. Bamford
Chairman and
Managing Director

alle kirkelige handlinger. Bibelen ble oversatt i en håndvending, tak- ket være prestenes innsats.

TINGET

Selvstendighetsbevegelsen krevde at færøysk skulle ha full rett i sko- len, i kirken og på tinget. I dag har færøysk full rett i skolen og kirken, men på tinget mangler det ennå en god del.

Loven av 1948 sier at færøysk har full rett, men ennå tales dansk fra dommersetet og protokollene er danske, og det vil de nok fortsette å være en tid fremover, mente Brú.

SPRAKET LEVER!

Gjennom årene er det vokst fram en rik færøysk litteratur. Den gamle kvadlitteraturen som tidligere levde på folkemunnne er forlengst skrevet ned og det meste er utgitt i bokform. Men det er også vokst fram en ny og moderne litteratur. Litteraturen har utviklet seg på samme måte på Færøyanne som i andre land. Først med fedrelands- sanger, så kom kunstyrikken og

Hagtøl visa, at JCB 3C varð roknað fyrri ta finastu 180° gravimaskinu/lessara á marknaðinum, og at eingin kundi koma fram um hana.

Vit taka undir við tí fyrra, men ikki við tí seinna.

Hon var hin besta á marknaðinum, men nú er fram um hana komið eitt enná betri tól: JCB 3C MK II.

Umboð fyrri Færoyar:

TH. PAULI CHRISTIANSEN

tlf. 1581 - 1343, Tórshavn.

senere prosaen med både noveller, romaner og oversettelser. »Vi synes denne produksjonen har vært langt rikere enn man kunne drømme om. Litteraturen er nødvendig dersom man skal utvikle sitt språk, og det må brukes i skrift under alle forhold og i alle former,« sa Brú.

Det er ikke innbringende å være forfatter på Færøyanne. De færreste kan regne med å få penger for det de skriver. Bøkene blir som oftest gitt ut gjennom foreninger som be- taler trykningsutgiftene.

»Denne litteraturen betyr kanskje ikke så mye utenfor Færøyanne, men for oss er den livsviktig,« sa foredragsholderen. Han opplyste at i 1967 ble det gitt ut 64 bøker, hvilket er imponerende når man tar folkemengden i betraktning.

BILLEDKUNST

Når det gjelder billedkunst stil- ler det hele seg selvsagt annerledes enn for litteraturen. Billedkunsten har en annen uttrykksform enn forfatteren og når således lenger.

Brú kunne fortelle at Færøyanne har ganske mange habile malere og det er også tillopp til skulptur.

TEATER

Det er også teaterliv på Færøyanne. Brú opplyste at det blir holdt kurs for amatørskuespillere og sta- ben av skuespillere er utmerket. For det meste er det komedier som spilles, men man har også forsøkt seg på klassikerne. Hittil har akti- viteten vært sterkt hemmet på grunn av mangel på lokaler, men Brú kunne fortelle at et bygg nå er under reising.

MUSIKK

Tórshavn har et rikt musikkliv med bl. a. musikksskole, fortalte Brú.

Alt dette viser at det er liv og vekst på alle områder. Færøyanne er en nasjon i rask utvikling. »Folket lever og utvikler seg og vi har inn- trykk av at vi kan se fremtiden lyst i møte,« sluttet Brú.